

ШҢЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

Бедик шаңнал

Октябрнын социалист Улуг революциязынын идеялары сныккен совет литератунун хөгжүлдөзүнө ачы-хавыялары дээш база коммунист тургузушкунга болгаш совет улустун фашизми ашкан тилелгезинге совет чогаалчыларнын салышкынын демдегелишиан, СССР-нин Дээди Совединин Президиуму СССР-нин Чогаалчылар Эвилелинин ЛЕНИН ордени-биле шаңнаан. (СЭТА).

СССР-нин ЧОГААЛЧЫЛАРЫНЫҢ ДӨРТКҮ СЪЕЗДИНГЕ

Эргим аштер! Бөгүн хай националдык совет литератунун амыдыралында улуг хүн — СССР-ин чогаалчыларынын дөрткү Бүгү-эвилел съездин аштын эгелеп турар-дыр. Бе съезд социалист реализмин литератунун хөгжүлдөзүнө чугула үе-чада, бистин нийтелиминтин бугу угаан-бодал амыдыралына дыка улуг болушкуну болур.

Съездин делегаттарына, бугу чогаалчыларга — совет чогаалчы интеллигенциянын дайынчы отрядына Совет Эвилелинин Коммунист партиязынын Төл Комитеди чүрөкти ханызыдан байыр чедирип тур.

Бе чылын совет кижилер болгаш бугу депшилеген кижилер төрөлгөтен Октябрьдин социалист Улуг революциязынын 50 чыл оюн демдегеп турар-дыр. Чартык чүс чыл мурнунда бистин чурттуң улустары Ленинчи Коммунист партиянын удурутулгасы-биле тилелгелиг пролетарий революциянын тугун нөдүргөн, социализмин тургузушкунуну оруунга туруп алган. Октябрь революциянын тилезини-биле делегат төөгүзүмү чээ үе-чада — амылчы массаларнын алыс күзөлдөрүн болгаш чүткүлдөрүн амыдыралда ботандырып турар бугу улуг кижизик нийтелиле тургузуун тургузарынын үе-чадазы эгелезин.

Эзэш зэс мөндөнтөрү болгаш бергелерин ашып эртер, Октябрьдин чаалап алышкынын, коммунизмин идеяларын боо-чепсенти холга тутуш камгалап алып умур совет улусна таварышкан. Экономиянын, эртемниң болгаш культураның талазында ан мурнакчы туруштары ээлеп турар күчүлүг социалист күрүени тургузганы — амылчыларнын, тараачкыларнын, интеллигенциянын, бистин бугу улугузузун чимегээр чүвө чок эрес-маадырлыг чорун болган.

Ол эрес-маадырлыг чорун совет литератунун эң дээр чогаалдарында чырытылгандыр боттанып сиңиркен. Төгүзүң бугу-ле үе-чадаларында — тайбы тургузулганың чылдарында-даа, дайынның чылдарында-даа — ол литератун маадырлыг үениң шыңчы чыл демдегели, чээ нийтелилдин тилелгези дээш демиселиди идейликти киркичкизи, чээ кижини кижилеринин күчүлүг чепсиз болуп келген. Бистин чоруп калган оруу-бус күш-ажылдың миллион-миллион кижилерин үндөш эрге-ажыктарына таарып калган деп чүвени көргүскөш, үениң улуг шыңын ол литератун улуг уран-чечен буураадин-биле илереткен. Шимчелеткинээ ол оруунга улуг тилелгеринин өөрүшкүзүн билген бис, биска чедирип-лер-даа, түр чедик чок чорутар болгаш алдагалдар-даа тургулаан. Ын-чазакон бистин Коммунист партиязынын, бистин улустун шилеп алган оруу чээ нийтелилди тургузарынын кара-чарысы шыңчы, Ленинчи оруу болур дээрзин төгү бадыткан, ынчанга литератун ол оруунга бууруң улугу-биле кады алдарың-биле эртен.

Төгүзүң кадыр эргилдөзүн, революциянын одунга төртүтүнгөн совет литератун кижилер төрөлгөтен уран-чечен культураның хөгжүлдөзүмү чээ үени амыткан. Оон делегетке умур-дузазы болгаш ат-алдары нийтелилдин революшучу чартыкларынын бугу делегетке төөгүлүг дүржүлгезин, социализм дээш демиселиди оң көргүскөш-биле, коммунизмин, холталганын, тайбынчы болгаш депшилеген бедик идеяларын кижилерге оң кезээде чедирип келген-биле тодаргайлаптыр. Магалык чагай революшучу, тургузуңу көзүлүшкүн, кижиниң кызыгар чок аргаларына бугу-өрөл сиңиркен совет литератун буураагай буржуаз уран чүүнге удур-ланыштыр туруп турар.

Орус болгаш делегат культураның эң ак чачыларын салган алган болгаш байыткан социалист реализмин литератунуң тургузганы совет тургузуңуң чогаалчы күжүнүң чырытылгача херечизи болур.

Бистин литератунуң принциплалык чээ шыныры чүл дээр өөш хай националдык литератун кылдыр хажгуп турары, Совет Эвилелинин улус чон бурзуңун төөгүлүг оруунуң өзгөш хевирлерин көргүзүп турар бугу национал культураның депшилеген чачыларын болгаш мурнакчы дүржүлгезин ботунда шимчээди турары болур. Ленинчи национал политиканын тилелгези, улустарынын үндөш эрге-ажыктарынын нийти чорун, найыралы болгаш аны-дуңга бугу национал культураның чечтелишикинин үндөшүн болгаш турар, ол литератунуң идеяларды болгаш согуларга чаргыс эптиг, чачыларды болгаш хевирлери хай жызы. Бистин чуртувустуң бугу улустарынын литератунуң аны-дуңга бугу улуг ыңай билимдери, аларың кайы-кайызын байыра коммунист кадыр үениң культураның чедикшинин тургузушкунун боттуп хөйлү бугулар чүүлү болгаш чугула негелдери болур.

Социалист шыңчы чорун, коммунизмин идеяларын амыдыралга боттандыра дээш демисел чогаалчыны — идейликти хай-нийтичи амыл-дайынчы, хамаатынын, демиселчинин чээ хевирин кижизидип чачыктыган. Совет чогаалчы интеллигенция ченинүң мырыңай аразында үен болгаш оң чарылас кезээ болуп турар.

Нийтелилдин материалдык болгаш угаан-бодал амыдыралың бугу талаарында нийти көзүлүшкүнү көргүзүп турар совет литератунун чедикшинин партия, чон болур-чугуру-биле үнелеп көрүп турар. Чогаалчыларын III Бүгү-эвилел съездинин совона эртен чылдарынын дүргүзүндө калбак чүлүдүзүңүнүн чедип алган эми шынарлыг зээш зэс уран-чечен чогаалдар тургузганын. Социалист реализмин уран чүүлүнүн чачыларын хөгжүтүшкүн, сөстүн чурмучулары бистин шыңчы чорувустун байлктарын илеретерин, совет кижилерин амыл-хөрдөрүн болгаш боталарын шыңчы база чырытылгача кылдыр чогаалды бижирин күзөп турар. Амыдыралдың чээ-чээ чорудулганың болгаш болушкунуңарче, коммунист тургузушкунуң чорудулганыңда тыптып эзеп турар айтырылгача литератун улуг ичээгетин салып турар.

Бистин бе хүнда чедип алганмыс төөгүңүң кызыгарындан шимчип-леткинээ айтырылгача-даа, литератунун хөгжүлдөзүмү ашып эртери эргем чугула чөптөр болгаш чамдык шың зэс угланышкындар-даа улуг тодаргай-биле көстүп турар. Бистин төөгүзүң болгаш амгы үениңти мыры-биле, чаргыс талаан көргүзүп турар, идея болгаш уран-чечен талазы-биле дөлу үнелг зэс чогаалдары бисте көстүп келип турары мурдандык. Чогаалчыларын ичээгетин олче углавышан, партия, совет, хай-нийти идейлиг-чечен үнелээшкениң ылавылалды дээш, чогаалчының амгы талазы-биле турмуңуң тодаргай, эстетика талазы-биле бедик негелдени дээш туржуп турарлар. Бистин литератунуң, бугу уран чүүлү коммунизм тургузушкунуңа улум чедикшинин-биле идигни берсин, чээ кижини идея болгаш азы-чээ талазы-биле кижизидерин чорудулганың улум идейлиги салдарын чедирин деп партия күзөп турар.

СЭКП-нин XXIII съездинин күзөп алганы социал-экономика чорудулгаларын удурутуңуң Ленинчи принциптерин бижылгача болгаш хөгжүдеринче, будуруле харызааларын болгаш социалист демократиянын улум ыңай болгаш азы-чээ чорудулгаларың улганган угланышкынын Коммунист партия чачылыш чонга боттандырып турар. Бис амыдыралды коммунизминде болгаш перспетивада кылдыр кезээде көөр, оңу херек ырында нарын байдалы-биле көөр, амылчы чондарын хөгүн, аларның негелдери болгаш чүткүлдөрүн билер умурду бис. Амгы үеде эртемниң, марксисин-ленинчи теориянын ролу, херек ырында бар чүүлдү биллел алышыңа болгаш чөөртөрүңа литератунуң база уран чүүлүң ролу оңза улуг.

Совет чогаалчыларын бирги чөргөңи сорулгаларынын бирээзи болза амгы үени, чээ нийтелилди тургузарынын амгы чөдөзүн уран-чечен арга-биле биллел модеризи болур. Амгы үениң болушкунунче көрүп чоруп чогаалчыны идея-даа, эстетика-даа талазы-биле байыдар, оң угаан билин калбартыр, оң мергежилниң илеретинеринге дузалаар.

Уран чүүлү болза кижиниң амыдыралың эң-не нарын талааларың сиңип кирип, оң боталдарың, сөстүл-сагымың болгаш мазууңуң бугу тургузуңуң хевирлетинип тургустунарыңа салаар чедирип турар. Чогаалчылар болза коммунизм тургузуңуңуң чээ-чээ эрес-маадырлыг чүүлдөргө болгаш кылышкыңарга сорук кирир, чогаалчынын, инштиваның, Улуг Октябрьдин идеяларын амыдыралга ботандыра дээш харысалганы боталарың угаан-бодалын арлга хөгжүдөр хүлээлгелиг.

Литератунуң дайынчы сорулгасы — амылчы чоннары патриотчу болгаш интернационалчы бугу кижизидери. Совет кижилерин патриотизми болза амгы үениң делегетинге бистин күрүениң төөгүлүг ролун, социализмин андуру улуг артык күштерин ханызы-биле билеринге үндөзлетинген. Литератун коммунизмин идеяларынын тилезинге кижиниң бугу-өрөл, бистин социалист Төзүн чуртувусна оң кызыгар чок ынаан бижылгача. Ол болза кайгамчык улуг күш үндүрүшкүнү-биле, көгөрлөрдөр болгаш бергелер-биле чөңүң чедип алганы бистин тилелгелериң болгаш будурган чүүлдериң дээш чөгөрлөңүң чорукту аныктарга кижизидер, анык салгалчыларга чээ нийтелилди тургузары дээш демиселчин шынырын дайынтырар хүлээлгелиг.

Бистин хүнериңизде совет литератунуң салдарынын казызы хем-чээл чонга калбарган. Нам болза эг-бүлө бурзуңуң, башкы бурзуңуң хөрдү болу берген. Театрнын, кинонун, радиоңуң, телевидениң дүзүзү-биле чогаалчы кижилер миллион кижилер-биле холбааны тудар арзаны ап турар. Ол чорук бодуңуң чогаал амылы дээш, чогаалдарың идеялиг угланышкыны болгаш уран-чечен деңгели дээш чогаалчыны ролун болгаш харысалганың улум улугу-биле бемдип турар.

Миллион-миллион кижилерин угааны болгаш чүрөктөрү дээш амгы үениң идеялиг турчушкунуңа совет литератунуң сорулгалары хары-салгалы. Ол болза бугу делегетке социализмин төөгүлүг чаалап алышкынын, коммунизмин чырытылгы болгаш чагай идеяларын, меазини болгаш пропагандизи болуп туржуп турар. Совет чогаалчылар буржуаз идеологияга удурушар халдашыны улум делегергейи-биле калбартыр, коммунизме удурушар чөгөргөңүң, марксизмин чүүлү буржуаз идеологияга болгаш хаждыкчыларыңа ойтурушарыңың бээр, дайынчы пропагандизинге алыскан кижилерин чүүлү орунту тып алгыңа дузалаар дээринге СЭКП ТК бугу-өрөл илереткен тур.

Совет чогаалчыларын бугу делегетке амыл-чорудулганы, улустарың холталгалы демиселиңе, фашизмге, империализмге реакцияга, колониалдык кулдангышыңага удурушарга аларың салышкынын делегетин демократтыг хай-нийтиңизин бедик үнелелин болгаш чөптүг хүлээп көрүшкүнүң чаалап алган. Бөгүн, кижизидер империализм делегет мандары болуп, маадырлыг Вьетнамага удурушар чүдө дайынчы чорудурунда, совет чогаалчыларын ат-алдарлыг үнү агресорларын кем-хөрдөрүн илел-биле буруу шаап турар делегетин бугу ак сөстидип кижилериниң хай үнеринге немерип турар.

Тайбынчы болгаш социал депшилеген тугуңуң азда-биле ак делегет литератунуң бугу эки күштери наттыжып турар. Совет чогаалчыларын хүлээлгези болза, ол наттыжкынын идеялиги-биле деткири болур. Бистер амыдыралды буржуаз хевирин, кижилерин көөр хаян чок идеологияны сойгалап турар, тайбың демократия болгаш депшиле дээш идеялиги болгаш совет гуманизм чогаалчыларга байыр чедирип тур бис.

Делегетин уран чүүлү хөгжүлдөзүнүн, көл күжү болза, социалист уран чүүлү болур. Оң салдарынын күштелгени, социалист реализмин тургуштарынын бижиканы, социализмин чурттарынын литератунуң кады амгы амылчы болгаш амгы уран чүүлү амыдыралың кайгамчык болгаш үрө-түнөлдүг угланышкыны болуп турар.

Марксисин уран чүүлү критиказы болза, литератун хөгжүлдөзүнүн чорудулганың партиянын салдарын күчүлүг чөптөз, амылчы чондарын эстетиктиг нийтидилгениң хөрдөңгө улуг күш болур. Ол критика кезээде принципалдык, идея талазы-биле эптеш чөп, эртем талазы-биле үндөзлетинген, барындаалар чүүлдөргө, уран чүүлдүң нарын болушкунуңарын боданчалыг көөр, кижилерин талантыңыңа хумаалык хазарыңагай шынарлар сиңген болур умурду. Чүткө амгы критика чогаалчынын болгаш хай номчукуларың талазында ат-алдары болгаш хүмүлдөдү чаалап алгыңа идегеп болур.

Хай националдык совет литератунуң бугу отрядтарын наттыштырган, СССР-ин Чогаалчылар Эвилелинин амыл-чорудулганы партия улуг умур-дузалыг деп көрүп турар. Ол Эвилел чогаалчыны күштерин принципалдыг партияны бугу наттыштырар, идеялиг чогаалчы кал айтырылгач талазы-биле коллективтиг боталды амылчал кылдыр, чогаалчы анык эскенче онза ичээгетин салышкан, чогаалчыларын идеялиг кайдыкшыкынын, аларның марксисин-ленинчи мурөөзүрениң хөрдөзүлгө дузалаар дээш мөөн сонгар-даа амылчалар.

Чогаалчылар организациязы совет литератунуң идеялиг үндөзүнүн партиянын, чонунуң, чачылыш чөгү дээш демиселчинин чогаалчы эвилели кылдыр мөөн сонгар-даа турмуру хүлээлгелиг.

Социалист нийтелилде чогаалчыны хүлээлгези бедик. Советтер чуртуңуң чогаалчы болуру — ол дээр кезээде, чүгө-даа партиянын турмуру дайынчы болуп артар, коммунист тургузушкунуң маадырлыг амыл-хөрдүн ашыдып непертерди, буржуаз идеологияның намың-даа илерелдеринге удурушар чөп демиселде чорудар дээш ол-дур.

Советтер чуртуңуң чогаалчы болуру — ол дээр үениң судалың чыныгы-биле билер, чон-биле кады турчушкунче, тудушкунче бээр, чонун амыл-хөрдөрүн болгаш салгыс чөвөшкүнү-биле кады чурт-тара, аңза бодуңуң бугу талантың болгаш уран мергежилниң, бугу изиг күзөл-соруун бээр дээш ол-дур.

Советтер чуртуңуң чогаалчы болуру — ол дээр бодуңуң өзү-биле кижилерин хай-аң кирер, аларның хайышынын боталдарын болгаш сөстидерип оттурар, аларга өөрүшкүн болгаш эстетиктиг таалаал өргүдү дээш ол-дур.

Амдан эгелээш СССР-ин Чогаалчылар Эвилелинин тугуңа Ленинчи ордени чырып чайнаар. Оң — социалист реализмин литератунуң улуг ачы-хавыяларын, коммунист тургузушкунуңа болгаш бистин улустун фашизми ашкан тилелгезинге оң салышкынын бугу улустун чүүлдүзүңүң көргөңүң херечизи-дир. Бедик шаңнал-биле холбаштыр СЭКП ТК бугу совет чогаалчылар чүрөкти ханызыдан байыр чедирип тур.

Бистин улуг Төзүн чуртувустуң чогаалчылар, мөөн сонгар-даа коммунизм тургузушкунуңуң идеялиги киркичкилери болур, чануң күрүдө улум күженишиңизин амылчал, чээ-чээ чогаалчы чедикшинерин чедип алган дээринге Совет Эвилелинин Коммунист партиязынын Төл Комитеди бугу илереткен тур.

Үрө-түнөлдүг амылдарыңарыңа силерге күзөдүмүс, эштер делегаттар! Коммунизмин тилелгези дээш демиселге чээ-чээ чедикшинерме!

ВЛАДИМИР ОБЛАСКА БАЙЫРЛАЛ

Улуг ажыл-агый болгаш культураны хөгжүлдөргө чедикшинери дөш Владимир областың шаңнал-тырганы Ленин ордени май 20-де азда тымыскан Кайгамчык болушкунга холбаштырар байыраг хурал Владимир хоораның химия заводунуң Культура ордунага болган.

СЭКП ТК-нын Политбюроуңуң кеңигүңү, РСФСР-ин Министрлер Чөвүлелинин Диргазы Г. И. Ворожовук шаңналды тымыскаш, областың амылчыларына, колхозчуларына, интеллигенцияга СЭКП Төл Комитедиң, СССР-ин Дээди Советдин Президиумунуң болгаш Совет Чогаалчыларын болгаш чедирген Россиянын амылчы агымынын революшучу демократ Владимир буржуазиянын пролетариатынын кирген салышкынын дугайың,

социалист тургузушкунуң чыдарында амыл-ипчилерин чедикшинерин дугайың, Ада-чурттуң Улуг дайынын үезинде ала-миржа дайынчыларын маадырлыг чорунуң дугайың ол чугаалаан.

Бистин Төзүн чуртувустуң чагай чорун дөш күш-ажылга чээ-чээ чедикшинерин ботуру Владимир-жилерге Г. И. Ворожов күзөп.

Бедик шаңнал дээш партияга болгаш Совет улусна ыңай өөрүң чөптөзүңүң СЭКП-ин Владимир обкомунуң бирги секретары М. А. Пономарев, амылчы чоннарың төлөкчелери илереткен. Партия обкомнарынын бирги секретары: Москвадан — В. И. Ковтов, Горькийден — К. Ф. Катусев, Ивановкадан — А. Н. Смрлов, Ярославльден — Ф. И. Лощенко, Рязаньдан —

Н. С. Пржевальск, Кострома облук-комунуң диргазы — А. В. Савин Владимиржилерге ияң байыр чедирген.

Байырыг хуралды киркичкилери СЭКП ТК-нын, СССР-ин Дээди Советдин Президиумунуң болгаш СССР-ин Министрлер Чөвүлелинин адынга байырыг чагай хүлээп алган.

Ол-ла хүн Владимир областың партия-ажыл-агый болгаш совет активиниң чөвүлөү хуралы болган. Улетувур, кезде амыл-агый, амылчы чоннарың культура-амылдыр хандырылганы хөгжүдөрүн, а ол ышкаш бөш амыл хүнүң веделде амылчылары болгаш абыр-хаакчыларын шилдеринин айтырылдарын чугаалашкан.

Чөвүлдү хуралга Г. И. Ворожов чүвө чугаалаан.

Юбилей чазының улуг үүлөзи

«Тыва даг-дүг» комбинаттын руднигаде Хомушкү Доржунун забойщиктер бригадазы социалист чарышка ай санында тилекчи болуп, шылгарап турар. Апрель айда шилеттинген руда казып белеткээр планын 115 ху күсеткеш, май байырлында шаңнал-макталды алган. Олар ам 24 тонна 500 кг руданы казып

Тарылганы доозар четкен

Улуг-Хем районда «ТНКА 25 чыл» совхозу №1 трактор-хому бригаданың механизаторлар чакы хову амылдарын чедикшинерин чорудуп турар. 3400 гектар тараа культураның тарып тургаш, майның 15-ке чедип 2070 амгы гектарын миде чачып тараан. Аларар

ужурут 800 га чери база аңдырып дооскан. Чакы хову амылдарынын мурнакчылары 5 хонтан-да илеретип, тилекчилерге ыкмелдерин, тукуштарын болгаш акша шаңнааларын берип турар. Ызылгын Кара-Ираа деп черде еес агрегатты амгы үлөгөрт. Ында ДТ-75 тракторлар

да амылдап турар С. Шаалы, Т. Дашоол, М. Деге олар тараа чаштырар норманы хүнүң-не 115-120 ху күсетип турарлар. А артка 1320 амгы гектар тарааның чажылганы майның 25-ке чедип доозар соругуң салган, ыччанга миде чакы хову амылдары доостур четкен.

Ажыл тулуктээн

Төзү районнуң колхозтарында чакы хову амылдарын кидип-тулук чоруп турар. Эрте чажар тараа болгаш, база мал

чөмү культураны тарыгыңа ам мун алды чүс гектар чери белеткеш. Бо хүнерде «Совет

тыва» болгаш «Май 1-ин» колхозтарын механизаторлары кымыл-чажылда чорудуп турарлар. Нийтиги-биле

Баштайгы час

Өзүр районнуң «Торгалыг» совхозу бо чылын колхозтап совхоз кылдыр өзе организастатынган болгай. Совхоз баштайгы чыдынын чакы хову амылдарын организастыг чорудуп турар.

Ниятзи-биле 1340 гектар черге тарылга чорудар планын тургаш, ам үеде 680 амгы гектар черде тараа

күштураларын чашкан. Ызыл-тас, арбай, сулдан аңгыда 74 гектар кукурузаны база тарып олурткан. Совхоз бо чылын тарылганы султаттыг, кур болгаш куртук черлерге чорударын улуг күчөөң салып турар. Ам тарыттыган культураны 224 гектар сулгартыңан черде, 170 гектар кур болгаш куртук черлерде чаштынган.

Негелдеге дүүштүр

Кызылдың пассажирлер амыл-агый чонга төлөптүг бараалгaar хүлээлгези бо чылын эки күседип келген. Коллектив хай саныг пассажирылар республика найысалы биле ол-бо булуңуңарын аразында дажылгач, аларын негелдери хандыруу сорулганы чедикшинерин шилетип турар. Автоагыл-агый бирги кварталда планын ажыр күседип, 46 муң литр бензинни каныган.

Пассажирлер өөртүр автотранспортулар нийти кварталды баштайгы айында онаагазын база ажыр күсеткен. АТА-да Совет эрге-чарыгамы бемеш чымыга тураскалган социалист чарышка автобустар болгаш таксилер башкаар, аларын олпары бригадалар киргизи турар. Оларын иштиден чик таксилер бригадалары эң эки көргүздөрүн чедип алган. Такси парыгы өзү, аларын техниктиг боталды экжизин. Ырак черлер чедер пассажирлер таксини күзөлдө-биле хөлдөткөн. Ырак черлер чедер пассажирлиг таксини күзөлдө-биле хөлдөткөн улуг турарлар. Эң ылангыч коммунист күш-ажылды коллектив деп ададыр дээш демиселге турар

аш Деряглазовтуң бригадазы хүлээлгезин чедикшинер боттандырып, кымыр-чаар будумедерин камгал ап турар. Ычанга апрельдин түнелери барымдала таксилерин ук бригадазыга бирги чери тымыскаш. Оң чарышка нийти чери эки Спиринге удурткан автобустар чолаачыларынын бригадасы эгелен. Чөвүң армытка транспортун коллектив бо хүндөре мурнуда чедикшинерин бижылган, шилти кварталда улум эки амылдар соругуң салган.

Барын-Хемчиктен

Барын-Хемчик районунуң амыл-агыйларында чакы хову амылдары тургузулуп турар. Ниятзи-биле 8647 гектарга чер аңдырылганы кылган 4798 га чери сулгарап болгаш бо амылда 148 сулгарың чарык кылдыр күзөлдөп турар. Ооржак Дээр-оолдун эвеносу база мурнакчыларын олуртунда. Чер чарып

леп турар. «Большевик» колхозта 889 га шалду сулгарган. Султа талазы-биле мурнакчылар миде тей Хомушкү Адын-оол удурткан эвеносу сулгарылга норманы хүн бүрү бугу чартык кылдыр күзөлдөп турар. Ооржак Дээр-оолдун эвеносу база мурнакчыларын олуртунда. Чер чарып

база чажып турарларан Ооржак Марты-оолдун, Донгак Амыр-оолдун, Саая Окан-оолдун трактор агрегаттары үргүчү мурунку олурткан. Барын-Хемчиктиң юбилейлиг чыдын чакы хову амылдары бедик агрохемиктиг негелдеге чорудар дээш улуг күженишиңи-биле амылдап турарлар.

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИН КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТӨП КОМИТЕДИ.

Совет чогаалчыларын съездизи

МОСКВА. (СЭТА) СССР-ин чогаалчыларын дөрткү съездин май 22-де Кремльди Улуг ордунага азырттыган Хуралда азда — бистин чуртувусту бугу национал культураның төлөкчелери совет литератунуң амылчыларың, хай-нийтигиң төлөкчелери, аштыкчылар чачыктырар.

Митинг адыш чаксаашкыны-биле тургалаан. СССР-ин Чогаалчылар Эвилелинин баштаар черинин бирги секретары Н. А. Федин съездин амыткан. Съездин президиуму болгаш аске-даа амылчы органның сонгаан. СЭКП ТК-нын Политбюроуңуң советизин чуртувустуң президенти, делегаттар болгаш аалчылар дин...

умунга улуг сорук кирижкиң-биле сонгаан. Съезд хүн айтырылдарын болгаш оң амылдарынын чуртунуң бажылаан. Даштыкы дыка хай аалчылар съездин келгенге Н. А. Федин дынаркан. СЭКП Төл Комитедиң байыраг таалааны П. Н. Демичев номчуруга делегаттар болгаш аалчылар кайгамчык улуг кирчөөң-биле дыңаан.

Октябрийн 50 чылынга утхуштур

ЭРГИ-БАРЛЫКЧЫЛАРНЫҢ ҮЛЕГЕР-ЧИЖЭЭ

ЧААГАЙЖЫДЫЛГА — чуртталганың каазы

Совет эрге-чагырганың төрттүгөнүнөн бээр чартык чус чыл болур төөгүтү байырлаагы чүткө алабы, ортаадагы, бугурууга коллективтерге эвес, совет хамааты бүгү күш аякылы белектерин ужуражыр дөш бедик кодурушкунунг ажилда туур. Юбилейлик чыла тураскалатка социалистик чарык чөр болганда калбарган. Ам оң күсселденниң кидин түдүк үези чорту турар. Тываның база бир ырак району — Барнык-Хемчиктин Эрги-Барлык суурунуң аякычы чогу ажил-агынын бүгү адырларга муракчы ар-галарын аякылап турган, байырлаагы эң эки белектерин ужуражыр дөш кызыкма ажилдап турар. Эрги-Барлык көдө Советинде 442 өрөгө бар. Оң чуртталгыч чогу 2165 кижи. Колхозчу Араттар төрөз артындагы эпохега чыгыш көдөрүнө илепкейлик киржи келген. Оң аш-каш суурун чуртталгыч чогуунуң культурут болгаш материалдык амьдыралык беддеринге хой-нииниң ролу база уду болганын демделгес аржако. Сууру ногаачыктык чаагайжыдылганың талаам-биле кидим ажилдар чуртталгын тура-рынга доктаа көрөд.

Колхозчу малчыларының амьдырал байдалын экижидеринге база кол кичегейин утаандырып турар бис. Эрткен чылым малчыларга чаа кидис өгөрлөп колхозтун күссел-биле кылдыртып берген. Малчыларнык хой кезин кырыпалы, кладовкалык, печалык байчандар-биле хандырттыган. Олар хабта боттары быжырап аргалык болган. Колхоз баштаар чери бо чылым малчыларга дөрт чаа кидис өгү кылдыртып бээрин көрүп турар. Юбилейлик чылдың баштайгы чартымында ногаа өстүрер төшпанын, харылааа конторазымык, № 2 иек фермамында дөрт аал итти чуртталгычтык тудуу аякылаа кыер.

ЭРГИМ НОМЧУКЧУ! Бо арынны Барнык-Хемчикте Эрги-Барлык суурун ажил-ишчилеринге тураскааткан.

Бо көдө Совет 1966 чылдың ийги чартынын түнели-биле көдө Советтер аразынга калбарган социалистик чарышка тилекчи болган болгаш Октябрийн 50 чылынга алдар болдурган «Күш-аыкчы аалдар» дептеринде кири бижиттинген. Бо хүнерде суурун ажил-ишчилери юбилейлик чылдың часык хову ажилдарында

идепкейлик киришпишаан, төрөз суурун чаагайжыдылганын, хууда тарылга участоктарында картофель, ногаа олуртулганын организастыг доозуп турар.

Арында көдө Советтик активтеринин база ажил-иши бөдүүн кижилериниң кыска чүүлдерин парлаан. Мону номчааш, силеринде чаагайжыдылганын база ногаа, картофель өстүреринин байдалы кандыгыл, ол дугайын «Шыңче» бижиринерин редакция сумелен тур.

Элбек ногаа дээш

Ногаа бригаданың бригадирин хуузагадан аңгыда көдө Советтик депутады мен. Ногаа тарылганың үезинде ажил-ла хой, Ынчагыш кижи бүрүзүнүң дилээң, чаагыш күсселгес арга чок апар. Суурда колдуунда өрөгө бүрүзү ногаа төдүт. Оларнык чамдыам бо чылым бир дугаар ногаа тараан.

Оларга дууалажыр сорууга-биле бис бо чылым кауустамык помидор-нуң дыка хой рассадамын тарып өстүрүп, бригаданың хову шоддеринге 300 тонна ажыг иридини төккөн бис. Бо чорук дужутту беддер, ногаа чылдылар арбылдар арган бөр. Чепишчигең, суггарылаамы дугадатпаска ногаа-даа дужуттур-ле чүве. Эрткен чылдымында мындыг чигентиг чугаалап болур.

Соөлүк чыл чылым дургуунада колхозчу чоңуң амьдыралык көксүзү-биле экижөөн. Ажил-ишчилер ногаа тарып өстүреринге массалык-биле кирген. Кижик бургуу ногаа шоддур болуп, баштайгы улаада аңаа картофельди тарып, ажааан ап, а чоруту еске ногаа аймаан пер-терегей-биле тарып эгелөөн. Амгы үедө өрөгө бургууң мурунда картофельден аңгыда ногаа аймаан арбылды тарып сорууга салдыган. Суурда өрөгөлөрүн хой кезин рассадаларын өстүрүп алган. Оң үнүгү кончуг эки. Албан черлериниң девискээринге, колхозчулар боттарың байчыларынын чанынга аны-бүрү чектерин, каттыг болгаш чаагыш иштатарын тарып олурган. Эрткен чылым сууруга 4500 дое мяшты, оң иштиңдө 600 дое каттыг мяшты тараан. Оң ам чектелсип өзүп турар. Бо чылым Барлык, Комсомольская кудумчуларында, аякы-сад, контора чанында база албан черлериниң девискээринде 2000 ажыг аны-бүрү мяштарын тарып олурткан. Иеси-сад чанында 625 дое каттыг мяштарын тарып өстүрдөг. Оларын тускый ажаада хайгааралда тургускан.

Октябрийн юбилейлик байырлаанын алдар болдурган социалистик чарыштын өрткөн чылдың дөртүк кварталында үдүргөн түнели-биле бистик көдө Совет барты чери эгелөөн болгай. Киргүзүстү үнелеп көргөнниң медресен билгеш, организастамсалык ажилдык дейселик беддеринге кичээлгейин утаандырган бис. Советтик сессияларында, күссөк хурадаларында эмнедег, сарым, амьдырал хандырдыламын дугайында база школада өредилге-ки-жидилгениң, культура-массалык ажилдар болгаш хой-ниити органи-зацияларының ажил-чоруудалганын дугайында айтырылгарын чугаа-лажып көрүп турар. Хулээп алдын-гы шквалтеринин хылаадамын эң-не хыламчалык чорудуп турар.

Вистик артылың хөжөөн ишчилери чугаа күш-аыкчы-биле ааларың эвес, олар ажил-агый, культура тургузушкунуң идепкейлик демиселчилер. Культура университетинде 41 хөжөөнөр өрөшүп турар. Оң аңгыда байлч болган ногаа ажилының талаам-биле болумерде база хой кижик хаара туттуңган. Олар кичээл үс-пей эвеп, оң хойн билип ап турарлар. Ам ногаа олуртуп, ажаа билбес кижилер чок болган.

Культурлуг амыдырал дээш демиселчилер

Колхоз бугуруугезинде хөжөөннер кириш-лейи турар чачыс-даа мындыг адыр чок. Мал ажилында, тулдуга, хову ажилында дээш бистик хөжөөннериниң кайда чок дээр. Олар хары-лап турары участка буртуунда эрес-шудургу ажилдап, хуи бургуу бедик көртүгүлериңиң чедип ап турар. «Большевик» колхозтун хөжөөннери бүгү совет кижилер-биле бир дөмей, юбилейлик чылдың социалистик чарышынга хаара туттуңган. С. Дюлма, Д. Мочурга, Д. Дагаа, Х. Дыкыр дээш колхоз бугуруулгезиниң оон-даа еске хой-хей шолбанырын адал болур. Ындыгыларын хуула-еңи хун келген тудум өзүп турар.

нуң чуртталгычлары келир күзүн биске болур кудумчу байырлааныга амдыгааштан шындык белекениң, аны-бүрү ногааларын, каттыг мяштарын тарып олуртуклаан.

Бо чыл совет кижилеринин амьдыралында она-гай чыл болур. Колхоз, совхоз, бугурууге бургу-үндө кижилер юбилейлик чылдың байырлааныга эки сөңгү ужуражыр дөш демисекип турардыр. Оң байырлады база өөрүшкүдү эрттирди деп шиттирлээш, суурун хөжөөннери бо чылдан эгелеп чаагайжыдылганы болгаш ногаа-лар, чекетер тарылганын шут колга алган. Тус-кай ажилдап кылдынтган программа өзүгээр иштатары, ногаа аймаан, чекетерин тарып олурту-рун, оңу чылым ажаарын кижи бургууңе чедир-ген. Өрөгө бургуу мяш тарылганын, ногаа ажил-ламын хой-ниити ужу-дууалык чугула херек деп көрүп, чуртталгыч ораны девискээринде мяш олуртулганын чоруткан.

Суурда эмнеде пунктузунуң өргөлөкчиң Но-ва Кара-Сал бот-тывынгыр уран чүүл бөлүмүңүң ажилыңа идепкейлик киришпишаан, ботунуң кол хуулаагыңе багай эвес түнелдерин чедип алган. Ам мяшак муракчы хөжөөннениң саны улам көвүдөсүн дээш, тывынгыр өзү-биле ажил-даар бис.

СЭПН Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлөсүнүн «Чуртталгыч черлерин чаагайжыр дөш болгаш ногаачылар дугайында» доктаалык ажил-херек кырылга күү-седир сорула-биле, ук айтырыгын күссөккө чугааланың көргөш, то-даргай шиттирин хуулап алган. Кудумчу санында харысалгалык болу-ру-биле депутааттары бижылганын. Ногаачылыгы кудумчу, квартал комитеттери база органиастап турар. Көдө Советтик депутааттары Догаар Саая, Ставх Хомишук, Кул-дур Хомишук, Этек-оол Орожаан ба-за Тыва АССР-ниң Дээди Советинин депутады Валентина Шаалы олар суур чаагайжыдылганыга эң-не идепкейлик киржин, ак сепкиладг.

Ажылыкта чедикшинер-биле чөргөлөшүр чедир кылдымайып ту-рар чүүлдер ам-даа хой. Оларын узуткаарының дарый кемчелерин амыр ужураут бис.

«Көдө болгаш суур Советтери-ниң ажилын экижидер дугайында» СЭПН ТК-ның үдүргөн доктаалы бистик амьдыралыныска улут бо-луушкун. Советтерин ажил-чору-дугааның кол сорулгаларын мында айткан. Ажил-агышым, культура тургузушкунуң удуруттурунга Советтерин өргөзү дага калбарган.

«Өгү-белеге урулгарын эки аажы-чаңга кижиз-дери, амдынын чөм белекээри, культурут кет-тинери, бажык иштиң арыг тургузары, чылдагаан чок чеге ажилдан хожудааы дөш, культурут, чаагай амьдыралдын еске-даа негелдери өзү-гар ажилдап чуртталгыч хөжөөннениң эвес, Эри-Барлыктын бүгү чуртталгычларының эки чаңчылы апарган. Мону мону сонгар улам-чылар болгаш оң отчугаакын улам өскүдери чугула.

Кудумчуларын, кварталдарын арыг-шевери дөш моон мурунда калбарган социалистик чарыштын түнелинде Эрик болган Барлык кудумчуларынын чуртталгычлары тилекчилер болганнар, а өң шевер кварталга дөш чарышка дык-хай бажыңарың эелери шаңаткылаан. Суур-дур дээринге бургууэр бис. Суур чаагайжыдылганын 9-ку, 8-ки класстарының өрөнникчелери идепкейлик киришпишаан. Анык, ногаан үнүштерин ажаарыга 5—6 класстар-дын өрөнникчелери база эки ажил-дап турар. Олар колхозчулар-биле калы чүткө школа девискээринде эвес, еске-даа чөрдө монге ногаан 25 дое мяшты, 350 дое чөрткөтөрүп болгаш диттары, 60 дое чалды үнүштерин, дөрт кезек чөрдө чекетерин тарыан.

Мооң мурунда бригадала 16-ла кижи ажилдап турган болаа, ам но-гаа ажилдарынын саны өскөн. Элээг хой хөжөөннени бистик бригадала ажилдаккан турар. Оозун бодаарга өг-бүлө ээзи хөжөөннени ногаа ажилын дыка сонурган, оң чажы-дып билип амыр күзөдиг. Мурун-да чугулаа көрдүмөй турган — «огород ажилының бо адырынга кижилер хандыкының турар апар-ганы өөрүчүг. Ногаа бригадалы-ның кижилери борта болдунар ду-заны чедирер апар.

Саннар болгаш фактылар

- «Большевик» колхозтун 1966 чылда өтчөдүндөн) Колхозта өрөгө саны — 442. Быжыглаттыңан чөр — 34028 га.
- Хуваашпас фонд — 759 муң рубль.
- Амша орулга — 401,5 муң рубль.
- Арыг орулга — 200,1 муң рубль.
- Трактор — 19.
- Комбайн — 11.
- Автомашина — 14.
- Электри станция — 3.
- Электромотор — 12.
- Эрткен чылым капитал ту-дуга 48,6 дое иштиңде куль-тура-амьдырал объектлери-ниң тудуунга — 29,6 муң рубль чарыгаттыңан. Куль-тура хандырылганын — 10,2 муң рубль үнгөн. Колхозчу-ларга күш-аымы дээш, 174,8 муң, а немелде төлөсирге 5758 рубльди төлсөн.

С. ИРИГТ, Эрги-Барлык көдө Советтик даргаам.

Чиряидеп, үзөңгө херегазырын артканы райпо-га салтыла. Оолуң 30 ажыг рубль болган.

Колхозчу-биле беседа

Колхозчулар болгаш совхозтар ажилчыларын боттарының хууда тарылга участоктарына чал бургуу картофельди, ногааны тарып өстүрүп, амьдыралга оңу чөп ажилдап турар. Узуп берген чөргө чүңү-да тарылгас, чүткө бот-ундурт төлөзүр-биле «кызыгараалы-нык каар өрөгөлөр ам-даа эгелеш эвес. «Большевик» колхозтун кижигү, өг-бүлө ээзи Салчак Дүкөрмаа-биле бистик корреспонденттиң беседамын моон адаанда парладымыс.

КОРРЕСПОНДЕНТ: Кайы үеден бээр бо суурда чурт-талгычтар салар, баштайгы үедө хууда чөр аякылаа манаа кандыг турганы?

КОЛХОЗЧУ: Алдын ургаймында борта көжүп кээп чуртта-ла 10 чыл болдуус. Ынчан чаа-ла быжылгы эгелеп турган ажил-агышын шаа-ла ол мяшын, хууда чөргө хымаан чок, долгалдыр хериниң бажыңар бели ховар турган. Кижилер чөорту бажың-балгат ту-дуга, турумчу чуртталгыч береш, ам харын хууда ажил-агышын сайтарын, ногаа тарып, оң ажилын көрө бер-ген-дир.

КОРРЕСПОНДЕНТ: Көдө ажил-агы артылың чик-жесте устуар өрөгө бургуу хууда чөргө болгай, салеринч чөргө?

КОЛХОЗЧУ: Хой чүве тарымыр эвес дээш, баштай 0,01 га чөринч бот-ундуртун төлөп, аңаа чылдың-ла чүткө картофель олуртуп чордуус. Картофельди ийги-чи хаб дажир чөрдө чөп. Бистик суурда оң ажилын билбес кижик-даа чок ийин, дарга. Бистер ам 0,03 га чөринч бис.

КОРРЕСПОНДЕНТ: Огородчуларда ам картофельден аңгыда чүңү тарып турар апардынар?

КОЛХОЗЧУ: Чөрин галгыч тарып ажиллаарга хому-дал чок. Чоокку чылдардан бээр ногаа аймаан база тарып өстүрүп, капуста, огурек, помидор болгаш еске-даа ногаа культуларында багай эвес дужутту ап кел-дисең. Картофельди бөш өрткөн чылдың чамында бөш шодайын олурткан, күзүң 40 ажыгы алган бис.

«Бере» урулгарга чамдыкта күш-аымыдык сонургадиг, оларга күш-аымыдык тускый чик онаага-даа-галарын берип, оң күсселдерин үргү-дүрүп амыап турарга, мындыг уру-лардын бот-арысгалык беддер, бажыңарын, улут улустун ай-тымыкынын хуулар, дыңалгыр, не-жес чорукка чачыга бөрийн хуи бургууңу амьдыралыңдан көрүп, били-амыры берге эвес.

Ылангыга үстүгү класстарының өрөнникчелери чылдың часык үе-анден эгелеп суур чаагай-жыдылганын үргүчү кирип келген. Олар чайгы үедө ногаа ажаа-дамын база кирип, ада-йезинге-даа, колхоз-даа улут дууазы чедирер. Школамың девискээр чаа-гайжыдылганын плавин өзүгээр алды кезек чөрдө илалеттик херим-нерин кылган. Херим иштиңде ийп олуртпай чаагыш үнүштерин, каттыг иштатары, терек, дит, пөш, шивн дээш, еске-даа мяштарын олуртук-лаан. Одуруттар арамында чынгө суг-бугаамы каскан, мяштарын үргүчү сугтарып турар.

Тус-тус класстар быжылгалап учас-ток бургуу-биле харылаан, чак-гыс-даа мяш кургатпас дээш, ботта-рының арамында социалистик чарыштыг ажилдап турар.

Эри-Барлык школанын моон мурунда өрөнник турган өрөнникчи-лерин олурткан иштатары ам шутул угуп иштатар болган. Чайгы үеде аны бургуу чектелген, бургуу-ен турар, өйдө көрөп, школаның хөвирга дык аныгы кыдыр көстүр.

Амгы үедө школамың озул кел-ген мяштар арамында чөргө тары-мыр чөрдө кылып турар. Бо ажил база-ла эки үрө-түндөдиг бо-

Бистик эгелешкини-ле — өг-бүлө конзер-вондиг дугайында дык хой чымыр естер со-елтеттиген. Уран чүл-дү бо хөвиринге суур-нуң чоңуң хандыкы-нык бергени чөрдө кай-гамчык. Кирипчилер-нин саны баштай өвөш, концерти тургузуп бе-леткээри, номерлерин күсселери эвэн берге турган. Ам оң байдал амыч өрткөнгөн. Иден-

кейлик өг-бүлелер, та-ланымдык бүсседикчи-лер көвүдөн.

Кодур-оол Куулар, Та-ния Хомишук, Баам-оол Саая, Бак-Кок Оор-жак, Александр Кара-Сал оларнын күсселди-лери эң солуң бооп ту-рар. Ийи-чакгыс кижилерин эвес, өг-бүлелер-нин номер бургууңуң күсселери эвэн берге турган. Ам оң байдал амыч өрткөнгөн. Иден-

гапнаастаап, мында кү-сселди кижилерин ха-раа туткан бис. Шпн бөлүгү база амылдап турар. Баштай шивин ойнап күсселдериниң ар-гаамы шиткөөдиг алган, оң соонда В. Көк-оол-дун «Хайран-бодун» ойнап күсселени-вие көрүкчүлериң улут үнелени алган. Бо чо-рук бот-тывынгыр уран чүүлү көдө чоңуң күжү-биле кончуг солуң

Александра НАРА-САЛ, хөжөөннени чөвүлөсүн даргаам.

О. ОКАЙ-ООЛ, школа директору.

К. СЕРИЦ, ногаа бригаданың бригадир.

Бөлгүмден улусчу театр чедир

Кудумчуларын, кварталдарын арыг-шевери дөш моон мурунда калбарган социалистик чарыштын түнелинде Эрик болган Барлык кудумчуларынын чуртталгычлары тилекчилер болганнар, а өң шевер кварталга дөш чарышка дык-хай бажыңарың эелери шаңаткылаан. Суур-дур дээринге бургууэр бис. Суур чаагайжыдылганын 9-ку, 8-ки класстарының өрөнникчелери идепкейлик киришпишаан. Анык, ногаан үнүштерин ажаарыга 5—6 класстар-дын өрөнникчелери база эки ажил-дап турар. Олар колхозчулар-биле калы чүткө школа девискээринде эвес, еске-даа чөрдө монге ногаан 25 дое мяшты, 350 дое чөрткөтөрүп болгаш диттары, 60 дое чалды үнүштерин, дөрт кезек чөрдө чекетерин тарыан.

Чуруктарда: (үстүндө) чаа участка каттыг мяштар олуртуламын болгаш колхозчунуң бажык чачында сада. Суурун чуртталгычлары капуста, помидор

рассадаларын колхозтан ап турар. Адаанда чурукта колхозчу хөжөөннени парникте рассадаларын сугаарып турар. В. МОЛЫНИЦЬ фотолары.

1967 ч. Май 23. ШЫН 2-ГИ АРЫН

Октябрь революциясынын биче-ле мурнуу чарымында америк журналист, чон социалист «Мессеж» журналынын төлөөсүн Джон Рид Россияга чекпел келген. Оң журнуунда-ла революстук Мексика, Америкага ажалдык шымчозолонгон болгон делегейнин бири да...

Эрге-чагырга чеберя Октябрь дугайында чүүдү парлаарын чөпшөөрөү туржук, харын журналды хаап маанан. Бичан депшигелит американаар «Либереитор» журнады үндүрүп азелган. Оң артында Джон Рид революстук Россия дугайында о-нон чүүдөсүн парлаган...

Кызылдың музыка училищенин уругаар ансамбли концерт үезинде.

А. КУМАЯКТЫН фотоу.

„Петроградтан чап-чаа ээп келген Джон Ридтин бистиң номчукчуларывыска чагаазы“

Ажычын-тараачын Чакака баштаган Россия болза Америка-ла буржуа журналистерия, дипломаттария болгон бизнесмен-перия (конча сурген хөрөнгү-теннерин) көргүзүп турарына көңүлүс-ле дөмөлөшпөс.

«Күчдөшкенин» дугайында хооун чүүдү тып турар-дыр. Ийе, Россияга солуннарын дагы-лаан, кижилери нага бажынар-га олуртуулан, болшевик комиссарлар үчөп чиндикчилерин болгон харейди хавырлаанга чорутуулан-на харын. Бичаарга Россияда чагыс-даа кичи үзел-болды дөш кара бажында олур-байн турарын дыңнаар болза, американаар кайтай-ла бээр.

ЧЕДИШКИННЕРГЕ ООЖУРГАВАС

1959 чылдын сентябрь 1-ин. Ол хун бистиң өөреникчилеривис бир-де дугайында хөгжүм херекседе-ринге ойлаарын шөпөп эгелөөс. Сес чыл дөргө, өөрдилге чериниң тыптып келгенине өске, бөдүүн чыдагааны база бар. Нинтиледин бүтү үлдөнгөндөрү мына дү-жүрүп шакпан. Чыжээ, Петроградка аалчылар бажында чурттал тур-ган улус четир чөмдү узук чок-ка ап турбаан, өөрдөриниң олу-болгон чыры багай хандыгыры-ны турган; хандыгырга багай, а ажыдагычлар дыңнагыр эвес турган; чүвө өртө элге улга-ткан...

Капиталисттик парлаалга мөс-деген делегейиң караалга про-летар республикамы болза анар-хистер (ужур-баш чок кижилер), эвирек солдаттар болгон немес шивикчилер бүтү чүүдөсүн ба-жына кирген аай-биле урөн-та-лап турар сандараашкынын бол-гон күчүдөдүн ораны кыдыр са-гындыры келер.

«Күчдөшкенин» дугайында хооун чүүдү тып турар-дыр. Ийе, Россияга солуннарын дагы-лаан, кижилери нага бажынар-га олуртуулан, болшевик комиссарлар үчөп чиндикчилерин болгон харейди хавырлаанга чорутуулан-на харын. Бичаарга Россияда чагыс-даа кичи үзел-болды дөш кара бажында олур-байн турарын дыңнаар болза, американаар кайтай-ла бээр.

«Кадарчыларын таңызы» («Ке-дөблөдүн» «Четен биле Белекма» деп операандал) болгон өскө-даа чөпсөөр бар.

Сандараашкын дөргө-ле П. Ни-колай хааның үезинде бээр ту-руп келген чүвө-дир ол, Герма-ния-биле тускайлапкыч керезиң чөвөр сорулга-биле П. Николай өрүс шериги сандараашкын болгон Россиянын транспорт системанын үрөгдөн дөргөн бүтүдөгө мичан-на бидинир турган болгон. Ре-волюциянын бутураш сорулга-биле Керенскийнин чагаанын бур-жуа идеягеттери сандараашкынын улам күштөлдүргөн...

«Күчдөшкенин» дугайында хооун чүүдү тып турар-дыр. Ийе, Россияга солуннарын дагы-лаан, кижилери нага бажынар-га олуртуулан, болшевик комиссарлар үчөп чиндикчилерин болгон харейди хавырлаанга чорутуулан-на харын. Бичаарга Россияда чагыс-даа кичи үзел-болды дөш кара бажында олур-байн турарын дыңнаар болза, американаар кайтай-ла бээр.

«Кадарчыларын таңызы» («Ке-дөблөдүн» «Четен биле Белекма» деп операандал) болгон өскө-даа чөпсөөр бар.

Делегейиң өскө кезектерине болза, өсүтүс хөсүтө болгон ху-ралдарын хостунун үрөп турарына уур хаа удурашын азы шүүт-ла мыт чок олуруп калыр хире кижилер болшевиктернин

«Күчдөшкенин» дугайында хооун чүүдү тып турар-дыр. Ийе, Россияга солуннарын дагы-лаан, кижилери нага бажынар-га олуртуулан, болшевик комиссарлар үчөп чиндикчилерин болгон харейди хавырлаанга чорутуулан-на харын. Бичаарга Россияда чагыс-даа кичи үзел-болды дөш кара бажында олур-байн турарын дыңнаар болза, американаар кайтай-ла бээр.

«Кадарчыларын таңызы» («Ке-дөблөдүн» «Четен биле Белекма» деп операандал) болгон өскө-даа чөпсөөр бар.

ШЕРИГ ОЮНУ

Майнын ас чагай өргөнө. Күш-кулугура башымы Ф. М. Малютин-биле сууруң үетү талаамында бе-дик дагыс үнүп кагдымыс. Ол хун уругуларын дайнычы оюну план-наттыган турган. Пашты тургузуң, маршрутча херек чүүдөсүн белек-

сес чыл школамың өөреникчилери бижээлдеп бөр дагыс мичаар адай берген — деп, кожан меңдө тайыбыраалат, албокунга берги батальонунң маршрутун чүрүп бер-ди.

«Майнын ас чагай өргөнө. Күш-кулугура башымы Ф. М. Малютин-биле сууруң үетү талаамында бе-дик дагыс үнүп кагдымыс. Ол хун уругуларын дайнычы оюну план-наттыган турган. Пашты тургузуң, маршрутча херек чүүдөсүн белек-

«Майнын ас чагай өргөнө. Күш-кулугура башымы Ф. М. Малютин-биле сууруң үетү талаамында бе-дик дагыс үнүп кагдымыс. Ол хун уругуларын дайнычы оюну план-наттыган турган. Пашты тургузуң, маршрутча херек чүүдөсүн белек-

«Майнын ас чагай өргөнө. Күш-кулугура башымы Ф. М. Малютин-биле сууруң үетү талаамында бе-дик дагыс үнүп кагдымыс. Ол хун уругуларын дайнычы оюну план-наттыган турган. Пашты тургузуң, маршрутча херек чүүдөсүн белек-

«Майнын ас чагай өргөнө. Күш-кулугура башымы Ф. М. Малютин-биле сууруң үетү талаамында бе-дик дагыс үнүп кагдымыс. Ол хун уругуларын дайнычы оюну план-наттыган турган. Пашты тургузуң, маршрутча херек чүүдөсүн белек-

«Майнын ас чагай өргөнө. Күш-кулугура башымы Ф. М. Малютин-биле сууруң үетү талаамында бе-дик дагыс үнүп кагдымыс. Ол хун уругуларын дайнычы оюну план-наттыган турган. Пашты тургузуң, маршрутча херек чүүдөсүн белек-

«Майнын ас чагай өргөнө. Күш-кулугура башымы Ф. М. Малютин-биле сууруң үетү талаамында бе-дик дагыс үнүп кагдымыс. Ол хун уругуларын дайнычы оюну план-наттыган турган. Пашты тургузуң, маршрутча херек чүүдөсүн белек-

«Майнын ас чагай өргөнө. Күш-кулугура башымы Ф. М. Малютин-биле сууруң үетү талаамында бе-дик дагыс үнүп кагдымыс. Ол хун уругуларын дайнычы оюну план-наттыган турган. Пашты тургузуң, маршрутча херек чүүдөсүн белек-

Республиканың кино-экраннына ЭДГАР И КРИСТИНА ЭДГАР БИЛЕ КРИСТИНА деп уран-чөвөн кинону көрүңөр.

Бичи уругунун чайгы идиин Оон бедик эажеттик идик кедере уруг-ларым тасагайы машапа берип болур. Бир эвс бичи уруунуңа чайын кедери-биле эвс идиктер, оон хырылдан кедертер хире калоптор, оон агыс шаарын идиктер болгон постен даараан туфелчи-тештерин эртеден салып алган болуңарга, кайдыр-даа хунверде уруунуңуң соңун кедертер идиктерин белеккен алганыңар ол. Бичи кижилер өңүр, каас идиктер кедиксөөр болгай. Ону бодоп туруң, уругуң кедерер чорук, уругуң чажында-на хешти чараштыр, бодуңа таарыштыр-шыл кедерине кыжандер. Оон ангыда өңүр хен хунуң илг херелин өзгөчө эртирөөс шыларуң, ынчанган ынды идик чайын серин. Резин удуңуң, спорту маргалаа-ларга бөлгөң кылың кедер тапчаклар, кетээр дөш шикеттик идиктерин уругуң селүүстедирде ынкың, бажыңга үргүдү кедер идик кыдыр кедериниң чөпшөрөс. ынды турбуң-ле чамдык а-лидерде, уруглар садарында спорт бол-гон музыка кыжандерден датшак үе-лерде бичи уругулар үргүдү резин у-

редакцияның адреси: Бизде, Шеткинниң-Кравченко кудумчу, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАР: Редакторунуң 24-63, редакторунуң орадакчуларынын 35-24, 25-38, ха-рысчалык секретарынын 23-35, партияны амырал кылдыныны 23-54, агыталы болгон пробаанга кылдыныны 37-13, казэ ажал-агы кылдыныны 21-47, четиртип кылдыныны 22-64, чага, ажычын болгон кезэ корреспонденттерге база өсөп тургузуң болгон амырал кылдыныны 21-27, иштиңиң чөпсөөр кылдыныны 20-60, бугалтерияны 31-75, редакторларын 27-41, солун калбей барганга 32-75 телефонно долгаар. Тыва АССР-ин Иналдылар Чөвөлөниң чанында Парлаалга өргөлөниң типографиясы. (Кызыл, Шеткинниң-Кравченко кудумчут. 1). Салун неделяда алды катал үнер IC-01110.